

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN LİSANS ATÖLYE DERSLERİNDE EDİNDİKLERİ BİLGİLERİN UYGULANABİLİRLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

THE VIEWS OF VISUAL ARTS TEACHERS ON THE APPLICABILITY OF THE
KNOWLEDGE IN THE UNDERGRADUATE WORKSHOP COURSES

Armağan KONAK¹

Öz

Bu çalışma, görsel sanatlar öğretmenlerinin, lisans atölye derslerinde edindikleri bilgilerin uygulanabilirliğine yönelik görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan nitel bir çalışmadır. Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile 9 resim-iş öğretmeninin görüşüne başvurulmuştur. Veriler, betimsel analiz çerçevesinde çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda; okullarının fiziki ortamlarının yetersiz olduğu, Öğretmen adayının öğretmenlik mesleğini tam olarak kavrayamadığı, Okullarda yaratıcılık ve estetik algıyı geliştirici etkinliklerin eğitim programlarında daha çok yer verilmesi gerektiği, Eğitim Fakültelerinin vizyonunun küresel eğitim anlayışına göre düzenlenmesi, uygulanması ve öğretmen adaylarının yaratıcılığını desteklemesi gerektiği, Eğitim fakülteleri ile milli eğitim müdürlükleri işbirliği içinde çalışmadıkları, Lisans atölye derslerinde uygulanan yöntem, teknik ve materyallerin ilk ve ortaöğretim çocuklarının yaşlarına uygun olmadığı, öğretmen adaylarının bilgi ve becerilerini, ilk ve ortaöğretim öğrencilerine nasıl aktaracaklarını bilmedikleri, İlk ve ortaöğretimde heykel, tekstil ve özgün baskı çalışmalarının okullarda gerçekleştirilemediği sonucuna varılmıştır. Çalışma sonucunda aşağıdaki şu getirilebilir: Okulların fiziki ortamlarının iyileştirmesine, öğretmen adayına öğretmenlik mesleğinin nasıl kavratılabileceğine, okullardaki yaratıcılık ve estetik algıyı geliştirici etkinliklere eğitim programlarında daha çok yer verilmesine, Fakültenin vizyonunun küresel eğitim anlayışına göre düzenlenmesi, uygulanması ve öğretmen adaylarının yaratıcılığının desteklemesine, Eğitim Fakülteleri ve Milli Eğitim Müdürlüklerinin işbirliğine, lisans atölye derslerinde uygulanan yöntem, teknik ve materyallerin ilk ve ortaöğretim çocuklarının yaşlarına uygun olmasına, öğretmen adaylarının bilgi ve becerilerini, ilk ve ortaöğretim öğrencilerine nasıl aktaracaklarına, ilk ve ortaöğretimde heykel, tekstil ve özgün baskı çalışmalarının yapılabilmesi yönelik çalışmalar yapılması önerilir.

Anahtar sözcükler: Görsel Sanatlar Öğretmeni, Lisans Atölye Dersleri, Resim-İş Öğretmenliği Ders İçerikleri.

Abstract

This study is a qualitative study which aims to reveal the views of visual arts teachers on the applicability of the knowledge acquired in the undergraduate workshop courses. In the study, the opinion of 9 visual art teachers was applied with semi-structured interview technique. The data were analyzed within the framework of descriptive analysis. In the results of study; the physical environment of the schools is insufficient, The prospective teachers cannot fully comprehend the teaching profession, activities in schools that promote creativity and aesthetic perception should be more involved in educational programs, the vision of the faculty of education should be organized according to the concept of global education, its implementation and the support of the prospective teachers' creativity, Education faculties and the national education directorates are not working in cooperation. The methods, techniques and materials used in the undergraduate workshop courses are not appropriate for the ages of the children of primary and secondary education, prospective teachers do not know how to transfer their knowledge and skills to primary and secondary school students. It was concluded that in primary and secondary education, sculpture, textile and original print works could not be carried out in schools. At the results of the study, the following suggestions can be brought: To improve the physical environment of schools, how to teach the teaching profession to the prospective teachers, Increasing the creativity and aesthetic perception of schools in educational programs. To organize and implement the vision of the faculty according to the concept of global education and to support the creativity of prospective teachers, cooperation between education faculties and national education directorates, The methods, techniques and materials applied in the undergraduate workshop courses are appropriate for the ages of the children of primary and secondary education, How to transfer the knowledge and skills of prospective teachers to primary and secondary school students, It is recommended to carry out studies on sculpture, textile and original printing in primary and secondary education.

Keywords: Visual Arts Teacher, Undergraduate Workshop Courses, Visual Art Teacher Course Contents.

¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, akonak@mehmetakif.edu.tr, Orcid: 0000-0001-9163-7960

1. GİRİŞ

Bireye istendik davranışlar kazandırma süreci olarak tanımlanan eğitimin kalitesi oldukça önem taşımaktadır. Kaliteli bir eğitim süreci ise eğitim faaliyetlerinin önceden hazırlanan bir program çerçevesinde yürütülmesi ile olanaklı hale gelebilmektedir. Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bireye hangi davranışın nasıl kazandırılacağına eğitim programlarında yer verilir. Uygulanan programların aksaklık ve eksiklikleri giderildikçe, toplumdaki ve bilim alanlarındaki değişmelere göre yeniden düzenlendikçe programlar yeniden geliştirilir ve bu doğrultuda eğitimin niteliğinin artması beklenir (Erden, 1998).

Günümüz eğitim programlarının oluşumundan önce eğitim programı kavramının tarihsel geçmişine bakılacak olursa M.Ö. birinci yüzyıla kadar uzandığı görülmektedir. Julius Caesar ve askerleri, Roma’da yarış arabalarının, üzerinde yarıştığı oval biçimdeki koşu pistini, Latince curriculum (koşu yolu) olarak kullanmışlar ve bu kavram, koşu pisti olarak bilinen somut bir kavramdan, bugün ders programı olarak kullanılan soyut bir kavrama doğru geçiş yapmıştır (Demirel, 2004). Günümüzde hala bu kavram üzerinde pek çok eğitim bilimci çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışmalar çerçevesinde eğitim programına ilişkin pek çok tanımlamalar yapıldığı gözlenmektedir. Tyler ve Taba gibi davranışçı yaklaşımı benimseyen eğitimcilere göre, istendik amaçlara ulaşmak için stratejileri içeren bir eylem planı ya da yazılı doküman olarak tanımlanmaktadır (Erden, 1998). Eğitim programını; Pratt, biçimsel eğitim ve öğretim etkinliklerini örgütleme takımı olarak; Bondi, öğrenilmesi gerekli olanların belirlendiği öğrenme hedeflerinin bir planı olarak; Johnson ise, öğrenme ürünlerinin yapılandırılması olarak tanımlamaktadır (Demirel, 2004). Demirel (2005), program öğeleri olan hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutları arasında dirik ilişkiler bütünü olarak tanımlamaktadır.

Eğitim programının anlamını kavrayabilmek için öncelikle bu temel öğelerin tanımlanması gerekmektedir. Hedef, yetiştirilen insanlarda bulunması uygun görülen, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikte istendik özellik olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2005). Eğitimde hem hedef hem de amaç kavramlarının kullanıldığı görülmektedir (Çoban, 2008). İçerik, hedef ve davranışların açıklandığı, ilgili örneklerin, sorunların sunulduğu, dirik bir bütün olarak tanımlanabilir (Sönmez, 2010). Program içeriğinin oluşturulmasında bazı kriterlere uyulması gerekmektedir. Bu kriterler, toplumsal fayda, bireysel fayda, öğrenme ve öğretme ve bilgi oluşumunda içeriğin yeri olarak sıralanmaktadır (Çoban, 2008). Öğrenme-öğretme süreci, istendik davranışları her bir öğrenciye kazandırmak için, işe koşulan her türlü zihinsel işlemsel faaliyetlerdir (Sönmez, 2010). Değerlendirme ise, ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurup yargıya varma süreci olarak tanımlanabilir. Sönmez (2017), öğrencide gözlemeye karar verilen doğrudan ve dolaylı davranışların kazanılıp kazanılmadığını; kazanıldıysa, ne ölçüde kazanıldığını, kazanılabilmesi için eğitim sisteminde eksiklik, yanlışlık ve güçlükler varsa bunları belirleme süreci olarak tanımlamaktadır.

Yukarıda tanımlanan eğitim programının temel öğeleri arasında karşılıklı etkileşim söz konusudur. Bu nedenle bir öğede oluşan aksaklık dolaylı ya da doğrudan diğer öğeleri etkilediği görülmektedir (Çoban, 2008). Bu durumu Çoban (2008), eğitim programında yer alan bir hedef, öğrencilerin giriş davranışlarına uygun değilse, öğrenme-öğretme süreci ne kadar iyi düzenlenirse düzenlensin, öğrencilerde istendik davranış oluşturma süreci oldukça güç olacağı şeklinde örneklendirmektedir. Erden (1993)’e göre, öğrenci özelliklerine uygun olarak belirlenmiş bir hedefin kazandırılmasına yönelik bir öğrenme-öğretme süreci, öğrenci özelliklerine uygun olmayan bir biçimde düzenlenirse öğrencide istenilen davranış gerçekleşmeyebilir (Çoban, 2008).

Bu nedenle öğretim programlarında belirlenen hedef davranışlara ulaşmasında, öğretim sürecinin iyi tasarlanması ve uygulanmasının önem taşıdığı düşünülmektedir. Eğitim sürecinde öğrenilmesi beklenen hedef davranışların bireysel çabalarla gerçekleşmesi oldukça zordur. Bu nedenle hedef davranışların kazandırılmasında öğretmenlerin misyonu büyüktür. Öğretmen belli konuları, belli bir gruba ya da kişiye öğreten ve davranışları ile öğrenen gruba örnek oluşturan kişidir. Öğretmenin değerleri, tutumları ve deneyimleri, kısaca davranışları bütünü ile öğrencilerini, toplumu, kendi mesleki geleceğini ve meslektaşlarını etkiler ve doğal olarak onlardan da etkilenecek kişisel ve mesleki varlığını biçimlendirir (Bilen, 2006). Bilen (2006)'e göre, öğretmen bu oluşma-gelişme süreci içinde kendisini samimi bir değerlendirmeden geçirmeli, kaynaklarını, tercihlerini iyi bir öğretmenin ulaşması beklenen ölçütlerin ışığında incelemeli, üstün ve eksik yönlerini açıkça belirlemelidir. Başarılı bir öğretmen, toplumun beklentisine, bireyin gelişimine hizmet edecek, çağdaş bilgi birikimini iyi kavramış bir öğretmendir (Bilen.2006).

Başarılı bir öğretmen yetiştirme misyonunu benimseyen fakültelerde, uygulanan lisans programlarında yer alan ders içeriklerinin öğretmen adayları tarafından iyi kavranması mesleki sorumluluğu kazandırmak adına önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmen adayının lisans programlarında verilen temel eğitimin amacını iyi kavraması, lisans sürecinde öğretilen öğretim yöntem, teknik ve materyalleri mesleki yaşamında nasıl uygulayabileceği, edinmiş olduğu bilgi ve deneyimleri öğrencilerine nasıl aktarabileceği ve öğrencilerin ilgili derse yönelik bireysel yaklaşımlarını nasıl geliştirebileceği konusunda derinlemesine bilgi sahibi olması gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle çağdaş öğretmenlerin yetiştirilme süreci olan eğitim fakültelerinin dört yıllık lisans programlarının ders içeriklerinin çağın gereksinimlerine uygun olarak planlanması önem arz etmektedir.

Çağdaş eğitim anlayışını yakalamak, değişen ihtiyaç ve talepleri karşılamak adına, Türkiye'de 2018 yılında Yükseköğretim Kurulu tarafından eğitim fakülteleri lisans programları ders içeriklerinde, değişime gidilmiştir. Resim-iş öğretmenliği lisans programında yer alan, uygulama ve teoriye dayalı alan eğitimi dersleri incelendiğinde, ders kredileri ve saatleri dışında derslerin içeriklerinde büyük değişikliklerin olmadığı gözlenmektedir. Programda uygulama ve teoriye dayalı alan eğitimi dersleri; Temel Tasarım I-II, Desen I-II, Anasanat Atölye I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII ve Seçmeli Sanat Atölye I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII olarak belirlenmiştir. Eski programda uygulama kısmı da yer alan Perspektif dersinin yeni programda uygulama saatinin kaldırıldığı görülmektedir (Resim-İş Eğitimi Lisans Programı Ders İçerikleri (a), Yükseköğretim Kurulu).

Bu çalışmaya katılan araştırma grubu, Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile 1998-1999 eğitim-öğretim yılından yürürlüğe giren öğretmen yetiştirme programına tabi olarak eğitim görmüştür. Bu nedenle araştırma grubunun mezun olduğu yıllara ait olan uygulama ve teoriye dayalı alan eğitimi ders içeriklerine aşağıda sırası ile yer verilmiştir (Resim-İş Eğitimi Lisans Programı Ders İçerikleri (b), Yükseköğretim Kurulu).

Temel Tasarım I: Sanat eserini düzenleyen elemanlar (çizgi, doku, form, şekil, mekan) ve ilkeler (ritim, hareket, denge, vurgu, kontrast, birlik, bütünlük, çeşitlilik), iki boyutlu uygulama çalışmaları, iki ve üç boyutlu sanat eserlerinde bu eleman ve ilkelerin ilişkisi, tasarım eleman ve ilkeleri ile biçim ve içerik ilişkisini dikkate alan özgün çalışmalar yapmak.

Temel Tasarım II: Tasarım eleman ve ilkeleri ile renkli ve üç boyutlu çalışmalar, tasarımın görselleştirilebilmesi için farklı teknikler, farklı tekniklerde renk bilgisi ile ilgili uygulama çalışmaları, farklı malzemelerle (kağıt, mukavva, alçı, kil, ahşap v.b.) üç boyutlu uygulamalar yapmak.

Desen I: Canlı model ya da nesnelerin gözlemine dayalı kompozisyon, oran-orantı, ışık-gölge, hareket, bütünlük, denge gibi eleman ve ilkeleri temel alarak görsel algının geliştirilmesi çalışmaları, çeşitli malzeme ve tekniklerle çizgisel çalışmalar yapmak.

Desen II: Canlı model ya da nesnelerin gözlemlerine dayalı desen çalışmalarının yanı sıra imgeleme dayalı desen çalışmaları, üsluplaşma, yorum katma, deforme etme gibi bireysel yaklaşımların geliştirilmesine yönelik uygulamalar yapmak.

Perspektif: Özgün örnek çalışmalar üzerinden temel perspektif bilgileri (duruş noktası, ufuk çizgisi, kaçış noktası, ölçü, oran, perspektif çeşitleri vb.), çizgi ve renk (hava) perspektifi uygulama çalışmaları yapmak.

Resim I-II-III-IV-V-VI: Temel resim kuram ve kavramları, bir resmi; dönem, teknik ve içerik bakımından analiz edebilecek görsel ve kültürel bilgi ve beceriler, resmin özgün bir ifade aracı olarak algılanması, farklı teknik ve malzemeleri deneyip, sanat eserleriyle örnekleyerek kendi eğilimlerine uygun görsel bir dil oluşturma yeterliliğini geliştirici çalışmalar yapmak.

Grafik Tasarımı I-II-III-IV-V-VI: Çeşitli yazı formları, tipografi, görsel iletişim, bilgisayar destekli grafik tasarım, kurumsal kimlik, afiş, kitap kapağı, ambalaj, illüstrasyon ve animasyon çalışmaları, grafik tasarımın günlük yaşamdaki kullanım alanları oluşturmak.

Heykel I-II-III-IV-V-VI: Modelaj, ahşap, metal, yontu ve döküm biçimleri ile inşaları, alçak ve yüksek kabartmaların, figüratif ve soyut düzenlemelerine yönelik bireysel ve grup çalışmaları, heykel sanat eserlerinden örnekler aracılığı ile tasarımlar oluşturmak.

Tekstil Tasarımı I-II-III-IV-V-VI: Elyafli malzemelerle çeşitli çalışmalar (fiber), yüzey tasarımları, örgü ve dokuma, tekstil boyama ve baskı teknikleri, geleneksel, çağdaş ve özgün uygulama çalışmaları yapmak ve tekstil tasarımının günlük yaşamdaki kullanım alanlarını bilmek.

Seramik I-II-III-IV-V-VI: Seramik sanatının tarihsel gelişimi ve seramiğin günlük yaşamdaki yeri, sanatsal ve endüstriyel seramik boyutlarında, çeşitli teknikleri, geleneksel, çağdaş ve özgün yorumlarla uygulama çalışmaları yapmak ve seramik tasarımının günlük yaşamdaki kullanım alanlarını öğrenmek.

Geleneksel Türk Sanatları I-II-III-IV-V-VI: Geleneksel Türk sanatlarının tarihsel gelişimi ve günümüzdeki durumu, tezhip, minyatür, çini, vitray, ebru, geleneksel takı ve mücevher, halı ve kilim vb. ile yörelere özgü diğer dalları da içine alacak biçimde geleneksel yöntemlerle, çağdaş yorumlamaya yönelik uygulama çalışmalarında bulunmak.

Özgünbaskı I-II-III-IV-V-VI: Monotipi, linolyum. ahşap, gravür, litografi, serigrafi, pleksiğlas vb. baskı teknikleri bilgisine sahip olmak ve uygulamalı çalışmaları yapmak.

Endüstriyel Tasarım I-II-III-IV-V-VI: Bireysel ve grup çalışmaları şeklinde yapılan maket ve proje çalışmalarının işlevsellik yönü olan sanatsal işler halinde uygulanma çalışmaları yapmak ve endüstriyel tasarımın günlük yaşamdaki kullanım alanlarını öğrenmek.

Fotoğraf I-II-III-IV-V-VI: Fotoğraf sanatının tarihçesi. fotoğraf makinesinin mekanizması (objektif, filmler, aydınlatma, flaş, filtreler), fotoğraf çekme tekniği, portre, manzara, gece, yakın plan fotoğrafları, sanatsal çekimler, kompozisyon, karanlık oda, siyah-beyaz ve renkli baskı tekniklerini ve fotoğraf sanatının günlük yaşamdaki kullanım alanlarını öğrenmek.

1.1. Çalışmanın Amacı

Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile uygulamaya konulan ders içeriklerinin atanan öğretmenler tarafından uygulanabilmesi için

gereksinimlerine uygun davranışlar sergileyecek bireylerin yetiştirilmesinde önemlidir. Öğretmenlerin bu konudaki aksaklıkların tespitinde görüşlerine başvurulması ve bu aksaklıkların giderilebilmesi hususunda gerekli önlemlerin alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı yukarıda aktarılan ders içerikleri çerçevesinde, görsel sanatlar öğretmenlerinin, lisans atölye derslerinde edindikleri bilgilerin uygulanabilirliğine yönelik görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu çerçevede aşağıdaki yer alan alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Öğretmenlere göre verilen eğitimin temel amacı nedir?
2. Öğretmenlere göre lisans atölye derslerinde kullanılan öğretim yöntem, teknik ve materyallerin ilk ve ortaöğretimde uygulanabilirliğini nasıl değerlendirilmektedir?
3. Öğretmenler lisans atölye derslerinde edinmiş olduğu bilgi ve deneyimlerin ilk ve ortaöğretimde uygulanabilirliğini nasıl değerlendirmektedir?
4. Öğretmenler lisans atölye derslerinde kullanılan öğretim yöntem, teknik ve materyalleri nasıl uygulamaktadır?
5. Öğretmenler lisans atölye derslerinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimleri öğrencilerini öğrencilerine nasıl aktarmaktadır?
6. Öğretmenler öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik bireysel yaklaşımlarını nasıl geliştirmektedir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma nitel verilere dayalı olarak oluşturulan bir durum çalışmasıdır. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılması, yani bir duruma ilişkin etkenlerin (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılması ve ilgili durumun nasıl etkilendiği üzerine odaklanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu çalışmada, görsel sanatlar öğretmenlerinin lisans atölye derslerinde edindikleri bilgilerin uygulanabilirliğine yönelik görüşlerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle yarı yapılandırılmış görüşme yöntemine başvurulmuştur.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışmanın araştırma grubunu, 2000-2008 tarihleri arasında Türkiye'nin Batı Akdeniz Bölgesi'nde yer alan bir üniversitenin resim-iş eğitimi anabilim dalından mezun olan ve fiilen Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir devlet okulunda görev yapmakta olan toplam 9 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırma grubunun demografik özellikleri, aşağıda yer alan, Tablo 1., 2.'de aktarılmıştır.

Araştırma grubunun cinsiyet özellikleri aşağıda yer alan Tablo 1.'de aktarılmıştır.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Cinsiyet Özellikleri

Cinsiyet	Kadın	Erkek
Sayı	6	3

Araştırma grubunu, 6 kadın, 3 erkek öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma grubunun yaş özelliklerine ilişkin bilgiler aşağıda yer alan Tablo 2.'de yer verilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Yaş Özellikleri

Yaş	30-35	36-40
Sayı	5	4

Araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin, 5'i 30-35 yaş, 4'ü 36-40 yaş aralığındadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından oluşturulan Görüşme Formu uygulanmıştır. Görüşme Formunda toplam 26 soruya yer verilmiştir. Uzman görüşü alınan görüşme formu ve elde edilen verilerin analizi uzmanlardan alınan dönütler dahilinde yeniden düzenlenmiş ve kapsam geçerliliği sağlanmıştır.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin, lisans atölye derslerinde edindikleri bilgilerin mesleki yaşamlarına katkısına yönelik görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada oluşturulan görüşme formunda yer alan sorular;

- Lisans atölye derslerinde verilen derslerin amacına,
- Lisans atölye derslerinde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerini, öğrencinin dikkatini çekmesi, sunulan bilgi ve becerilerin organizasyonu, öğrencilerin etkin olmasını sağlama açısından nasıl değerlendirdiklerine,
- Lisans atölye derslerinde kullanılan öğretim materyallerini nasıl değerlendirdiklerine,
- Lisans atölye dersinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimleri, görsel sanatlar dersinde nasıl kullandıklarına ve mesleki yaşamlarında ne derece etkili olduğuna,
- Sanat eserini düzenleyen eleman ve ilkelere öğrenci çalışmalarında nasıl yer verdiklerine,
- İki ve üç boyutlu sanat eserlerinde bu eleman ve ilkelerin ilişkisini nasıl yansıtabilecekleri, nasıl özgün tasarımlar yaptırabilecekleri, bunları derslerine nasıl aktarabileceklerine,
- Tasarım ilke ve elemanlarını görsel algını geliştirilmesi açısından nasıl aktardıklarına,
- Desen, perspektif, resim, grafik tasarım, heykel, geleneksel sanatlar ve baskı tekniklerinin hangilerini, nasıl yaptırıklarına yönelik olarak oluşturulmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma konusu hakkında genel bilgiye sahip ve nitel araştırma teknikleri konusunda uzmanlaşmış kişilerden, yapılan araştırmayı çeşitli boyutları ile incelemesinin istenmesi geçerlilik konusunda alınabilecek önlemlerden biridir (Yıldırım, Şimşek, 2008). Kapsam geçerliliği, görüşme formu ve elde edilen verilerin analizi uzman incelemesine sunulup geri bildirimler alınarak sağlanmıştır.

Öğretmen görüşleri, izin alınarak, ses kayıt cihazı yardımıyla kaydedilmiştir. Yapılan görüşmeler ortalama 40 dakika sürmüştür.

Çalışmanın verileri, nitel analiz yöntemlerinden betimsel analiz kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analiz yöntemi ile elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım, Şimşek, 2008). Betimsel analiz, çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşama sonucunda oluşturulmuştur.

2.5. Sınırlılıklar

Çalışmada kullanılan veri toplama aracında yer alan sorular, araştırma grubunun Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile 1998-1999 eğitim-öğretim yılından yürürlüğe giren öğretmen yetiştirme programına tabi olmasından dolayı 1998-1999 eğitim-öğretim yılından yürürlüğe öğretmen yetiştirme programı ders içerikleri ile sınırlıdır.

3. BULGULAR

Analizler doğrultusunda 5 başlık altında toplam 26 tema tespit edilmiştir. Çalışmada, öğretmen adayları ile yapılan görüşmeler sonucunda toplanan verilerin analizi ile elde edilen başlıklar aşağıda sıralanmıştır:

Lisans atölye derslerinde;

1. Verilen eğitimin temel amacı,
2. Kullanılan öğretim yöntem, teknik ve materyallerin uygulanabilirliği,
3. Edinmiş oldukları bilgi ve deneyimlerin uygulanabilirliği,
4. Kullanılan öğretim yöntem, teknik ve materyalleri nasıl uyguladıkları,
5. Edinmiş oldukları bilgi ve deneyimlerini görsel sanatlar dersine nasıl aktardıklarına;
6. Öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik bireysel yaklaşımlarını nasıl geliştirdikleri elde edilen verilerin başlıklarını oluşturmaktadır.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi doğrultusunda belirlenen başlıklar ve temalar tablolar halinde gösterilmiş ve bu temalara ilişkin frekans analiz sonuçları aşağıda yer alan tablolarda kısaca aktarılmıştır.

Çalışmanın birinci alt problemi olan, öğretmenlere göre verilen eğitimin temel amacı nedir sorusunun yanıtına ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde verilen eğitimin temel amacına yönelik görüşlerine ilişkin frekans dağılımları aşağıda yer alan Tablo 3.'te sunulmuştur.

Tablo 3. Lisans Atölye Derslerinde Verilen Eğitimin Temel Amacına Yönelik Görüşlerin Frekans Dağılımları

Tema	f
1.Okul	
Fiziki ortam	5
Fikir yok	3
2.Öğretmen	
Uygulamaya dayalı eğitim	6
Çeşitlendirme imkanı	1
Öğretmenliği kavratmalı	1
3.Öğrenci	
Yaparak-yaşayarak	1
Yaratıcılık ve estetik algı	2
Farklı yöntem ve teknikler	1
Öğrenci seviyesi	2
Tam kapasiteli eğitim	1
Fikir yok	1
4.Fakülte	
Küresel eğitim anlayışı	3
Yaratıcılık	1
Donanım	1
Uygulama alanı	4
Öğrenci olarak görmemek	1
Ortaklık	1

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde verilen eğitimin temel amacına yönelik görüşlerinin; okul, öğretmen, öğrenci ve fakülte olmak üzere 4 tema altında toplandığı saptanmıştır.

Temalara ilişkin frekans dağılımları incelendiğinde;

Okul teması altında; çalışmaya katılan 5 kişi, devlet okullarındaki fiziki ortamın yetersizliğini vurgulamış, 3 kişi ise, fikir beyan etmemiştir.

Öğretmen teması altında; çalışmaya katılan 6 kişi, görsel sanatlar dersinde uygulamalı eğitimin daha verimli olduğunu söylerken 2 kişi uygulamalar esnasında öğretmene çeşitlendirme imkanının artırılması, 1 kişi ise öğretmenlik mesleğinin öğretmen adayına kavratılması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir.

Öğrenci teması altında; çalışmaya katılan 1 kişi, atölye derslerinde aktarılan bilgilerin yaparak-yaşayarak aktarılması gerektiğini, 2 kişi yaratıcılık ve estetik algıyı geliştirici etkinliklere ağırlıklı olarak yer verilmesi gerektiğini söylemiştir. 1 kişi farklı yöntem ve tekniklerle atölye derslerinin zenginleştirilmesi gerektiğini, 2 kişi atölye derslerinde aktarılan bilgilerin öğrencilerin seviyesine uygun olarak nasıl aktarılabilceğinin öğretilmesi gerektiğini vurgularken bir kişi öğrencilerin tam kapasiteli eğitim alması gerektiğini belirtmiştir. 1 kişi ise bu tema altında fikir belirtmemiştir.

Fakülte teması altında; 3 kişi, fakülte vizyonunun gerçek anlamda küresel eğitim anlayışına göre düzenlenmesi ve uygulanması gerektiğini, 1 kişi öğrencilerde var olan yaratıcılığı desteklen bir politika gütmesi gerektiğini, 1 kişi atölyelerde duyulan donanım eksikliklerine karşı daha duyarlı olunması gerektiğini, 4 kişi fakültenin, öğrencilerin uygulamalarını gerçekleştirebilecekleri öğretmenlik uygulaması derslerini ön planda tutması gerektiği ve 1 kişi öğretmen adaylarını öğrenci gibi görülmemesi öğretmen olarak algılanması gerektiği yönünde görüş bildirirken 1 kişi eğitim fakülteleri ile milli eğitim müdürlüklerinin ortak çalışmalarını gerektiğini belirtmiştir.

Çalışmanın ikinci alt problemi olan, öğretmenlere göre lisans atölye derslerinde kullanılan öğretim yöntem, teknik ve materyallerin ilk ve ortaöğretimde uygulanabilirliğini nasıl değerlendirilmektedir sorusunun yanıtına ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde kullanılan öğretim yöntem, teknik ve materyallerin uygulanabilirliğine yönelik görüşlerine ilişkin frekans dağılımları aşağıda yer alan Tablo 4.'te aktarılmıştır.

Tablo 4. Lisans Atölye Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntem, Teknik ve Materyallerin Uygulanabilirliği

Tema	f
1.Yöntem-teknik	
Etkili	2
Yetersiz	6
2.Bilgi-beceri	
Yeterli	2
Yetersiz	6
3.Etkin öğrenci	
Fiziki ortam yetersizliği	2
Yetersiz	6
4. Materyal	
Yetersiz	8

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde kullanılan öğretim yöntem, teknik ve materyallerin uygulanabilirliğine yönelik görüşlerinin; yöntem-teknik, bilgi-beceri, etkin öğrenci ve materyal olmak üzere 4 tema altında toplandığı saptanmıştır.

Temalara ilişkin frekans dağılımları incelendiğinde;

Yöntem-teknik teması altında; 2 kişi lisans atölye derslerinde kullanılan yöntem ve tekniklerin mesleki hayatlarında etkili olarak kullanabildiğini özellikle de gösterip yaptırma tekniğinin daha verimli olduğunu belirtirken 6 kişi, atölye derslerinde kullanılan yöntem ve tekniklerin çocukların yaşlarına uygun olmadığını belirtmiştir. 1 kişi bu durumu “resim yapmak ile resim yaptırabilmek çok farklı” olarak ifade etmiştir.

Bilgi-beceri teması altında; 2 kişi lisans atölye derslerinde aktarılan bilgi ve becerilerin mesleki hayatlarında yeterli olduğu ve ders ortamında öğrencilerine örnekler sunarak bilgi ve becerilerini zenginleştirdiği görüşünderken 6 kişi atölye ortamında aktarılan bilgi ve becerilerin devlet okullarında aktarımının yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu konuda 1 kişi, lisans atölye derslerinin, ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin yaşına uygun bir biçimde bilgi ve becerilerin nasıl aktarılacağına yönelik olarak gerçekleştirilmesi gerektiği düşüncesindedir.

Etkin öğrenci teması altında; 2 kişi öğrencilerin derste etkin olması yönünden, lisans atölye derslerinde kullanılan yöntem, teknik ve materyallerin yeterli olduğunu ancak devlet okullarındaki fiziki ortamın buna uygun olarak şekillendirilmediği kanısındadır. Ancak 1 kişi bireysel ve grup çalışmaları ile destekleyerek öğrencilerin derste etkin olmalarını sağlamaya çalıştığını belirtmiştir. 6 kişi ise, lisans atölye derslerinde kullanılan yöntem, teknik ve materyallerin, ilk ve ortaöğretimdeki öğrencilerin derste etkin bir biçimde katılımını sağlamada yetersiz olduğu görüşündedir.

Materyal teması altında; araştırma grubunda yer alan tüm öğretmenler, lisans atölye dersinde kullanılan materyallerin ilk ve ortaöğretimdeki öğrencilerin kullanımında yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir.

Çalışmanın üçüncü alt problemi olan, öğretmenler lisans atölye derslerinde edinmiş olduğu bilgi ve deneyimlerin ilk ve ortaöğretimde uygulanabilirliğini nasıl değerlendirmektedir sorusunun yanıtına ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde edinmiş olduğu bilgi ve deneyimlerin uygulanabilirliğine yönelik görüşlerine ilişkin frekans dağılımları aşağıda yer alan Tablo 5.'te sunulmuştur.

Tablo 5. Lisans Atölye Derslerinde Edinilmiş Olan Bilgi ve Deneyimlerin Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşlerin Frekans Dağılımları

Tema	f
1.Eleştiri	
Yetersiz	8
2.Bilgi-deneyim kullanımı	
Yetersiz	8
3.Bilgi-deneyimin etkililiği	
Yetersiz	8

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde edinilmiş olan bilgi ve deneyimlerin uygulanabilirliğine yönelik görüşlerinin, eleştiri, bilgi-deneyim kullanımı ve bilgi-deneyimin etkililiği olmak üzere 3 tema altında toplandığı saptanmıştır.

Temalara ilişkin frekans dağılımları incelendiğinde;

Eleştiri teması altında; araştırma grubunda yer alan tüm öğretmenler lisans atölye derslerinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimlerin uygulanabilirliğinin yetersiz olduğu görüşündedir. Bu durumu da, ilk ve ortaöğretimde uygulanabilecek etkinliklere yönelik araç ve gereçlerin kullanımının lisans atölye derslerinde de fiilen kullanılması gerektiği, atölye dışında kırsal kesimlerde yer alan okullarda öğretmen adaylarının etkinlikler yapılmasına teşvik edilmesi gerektiği görüşündedirler. Bu durumu da, “öğretmen adayı atölye dışına çıkmalı, her türlü imkansızlığın olduğu ortamlarda da, öğrencilerine nasıl sanat uygulamaları yaptırabileceğini görmeli” şeklinde belirtmektedirler. Ayrıca, lisans atölye derslerinde, ilk ve orta öğretim öğrencilerinin seviyelerine uygun yöntem ve tekniklerle tasarlanmış etkinliklerine ağırlık verilmesi gerektiği görüşündedirler. Bu durumu da, “eğitim fakültelerinde sanatçı değil öğretmen yetiştirilmeli”, şeklinde ifade etmektedirler.

Bilgi ve deneyim kullanımı teması altında, araştırma grubunda yer alan tüm öğretmenler lisans atölye derslerinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimlerini kullanmada yetersiz oldukları görüşündedir. Bu durumu da, lisans atölye derslerinde aktarılan bilgi ve deneyimlerin büyükşehirlerde ya da güzel sanatlar liseleri dışında, bilgi ve deneyimlerini öğrencilerine aktarmalarının mümkün olmadığını çünkü lisans atölye derslerinde öğretilen yöntem ve teknikler ile ilk ve ortaöğretimde uygulananların çok farklı olduğunu belirtmektedirler. Bu düşüncelerini “lisans atölye derslerinde birçok bilgi ve deneyimin aktarıldığını ancak öğretilenlerin nasıl ilk ve ortaöğretim öğrencilerine aktarılacağına öğretildiği” ve “birçok bilgi ve beceriyi öğretmenlik hayatında öğrendiği” şeklinde açıklamaktadırlar.

Bilgi ve deneyim etkililiği teması altında, araştırma grubunda yer alan tüm öğretmenler lisans atölye derslerinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimlerini kullanma derecelerinin de yetersiz olduğu kanısındadırlar. Bu görüşlerini de, “lisans atölye derslerinde, sanat eğitimine yönelik değil sanatsal ağırlıklı bir eğitim verildiği” şeklinde ifade etmektedirler. Bir kişi bu durumu, “kendi yöntemimi kendim geliştiriyorum” olarak açıklamıştır.

Çalışmanın dördüncü alt problemi olan, öğretmenler lisans atölye derslerinde kullanılan öğretim yöntem, teknik ve materyalleri nasıl uygulamaktadır sorusunun yanıtına ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde öğrenmiş oldukları yöntem, teknik ve materyalleri nasıl uyguladıkları yönelik görüşlerine ilişkin frekans dağılımları aşağıda yer alan Tablo 6.'da aktarılmıştır.

Tablo 6. Öğretim Yöntem, Teknik ve Materyalleri Nasıl Uyguladıklarına Yönelik Görüşlerin Frekans Dağılımları

Tema	f
1.Tasarım ilke ve elemanları kullanımı	
Zihinsel tasarımlar	1
Çizgi çalışması	4
Doku çalışması	2
Somutlaştırma	3
Her konuda	1
2.Tasarımın görselleştirilmesi	
At heykeli	1
Maske	1
Kilden heykel	2
Yetersiz süre	1
Kağıttan rölyef	1
Ahşap oyma	1
Atık malzeme	1
3.Teknik	
Karakalem	8
Suluboya	2
Akrilik	2
Pastel	3
Kuruboya	3
Keçeli kalem	2
Örnek gösterme	2
Odun kömürü	1
3.Yöntem	
Anlatım	8
Deney-gözlem	8
Demonstrasyon	3
Örnek gösterme	2

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde öğrenmiş oldukları yöntem, teknik ve materyalleri nasıl uyguladıklarına yönelik görüşlerinin, tasarım ilke ve elemanlarının kullanımı, tasarımın görselleştirilmesi, teknik ve yöntem olmak üzere 4 tema altında toplandığı saptanmıştır.

Temalara ilişkin frekans dağılımları incelendiğinde;

Tasarım ilke ve elemanları kullanımı teması altında; 4 kişi kibrit çöpleri, kürdanlar, ipler, pipetler ve kağıt şeritler gibi malzemelerle öğrencilerine çizgi çalışması yaptırdığını, 3 kişi konuyu öğrencilerin daha kolay kavrayabilmesi için ağaç ve yol gibi örnekler vererek somutlaştırdığını belirtmiştir. Bu öğretmenlerin içinden 2'si ağaç kabuğu, yaprak ve kumaş dokusu çalışması, 1 kişi ise zihinsel tasarımlar yaptırdığını, 1 kişi ise tasarım ilke ve elemanlarına her konuda yer verdiğini ifade etmiştir.

Tasarımın görselleştirilmesi teması altında; 2 kişi öğrenci tasarımlarını görselleştirmede kilden heykellerden yararlandığını, 1 kişi at heykeli, 1 kişi maske, 1 kişi

kağıttan rölyef, 1 kişi ahşap oyma, 1 kişi de atık materyallerle tasarımların görselleştirildiğini ifade etmiştir.

Teknik teması altında, araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin hepsi, derslerinde karakalem tekniğine başvurduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, araştırma grubunun içinden, 3 kişi pastel, 3 kişi kuruboya, 2 kişi suluboya, 2 kişi akrilik, 2 kişi de keçeli kalem ve odun kömürü tekniğine başvurduklarını, 2 kişi ise örnekler sunarak belirtmişlerdir.

Yöntem teması altında, araştırma grubunda yer alan tüm öğretmenlerin anlatım ve deney-gözlem tekniğine başvurdukları görülmektedir. 3 kişi demonstrasyon, 2 kişi ise örnek gösterme yöntemine başvurduklarını söylemişlerdir.

Çalışmanın beşinci alt problemi olan, öğretmenler lisans atölye derslerinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimleri öğrencilerini öğrencilerine nasıl aktarmaktadır sorusunun yanıtına ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimleri görsel sanatlar dersine aktarımına yönelik görüşlerine ilişkin frekans dağılımları aşağıda yer alan Tablo 7.'de sunulmuştur.

Tablo 7. Edinilmiş Bilgi ve Deneyimlerin Görsel Sanatlar Dersine Aktarımına Yönelik Görüşlerin Frekans Dağılımları

Tema	f
1.Desen	
Çeşitli konular	1
Temel eğitim	3
İngesel	2
Süre yetersiz	2
2.Perspektif	
Örnek göstermek	5
Peyzaj çalışması	1
Üç boyutlu çalışmalar	1
Anlatım yöntemi	1
3. Grafik	
Donanım eksik	1
Logo-Amblem	1
Afiş	6
Kitap kapağı	4
İllüstrasyon	1
Tipografi	3
4.Heykel	
Fon kartonu	1
Donanım yetersiz	7
5. Tekstil	
Hazır kalıp	1
Patates baskısı	1
Kalıbı kendi hazırlıyor	1
Donanım eksik	5
6. Geleneksel Sanat	
Vitray	4
Ebru	3
Takı tasarımı	3
Tazhip	1
Minyatür	2
7. Özgün Baskı	
Eva ile yüksek baskı	1
Monotipi, Linolyum, Ahşap, Gravür	1
Donanım yok	6

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimleri nasıl aktardıklarına yönelik görüşlerinin; desen, perspektif, grafik, heykel, tekstil, geleneksel sanat ve özgün baskı olmak üzere 7 tema altında toplandığı görülmektedir.

Temalara ilişkin frekans dağılımları incelendiğinde;

Desen teması altında; öğrencilerin desenlerindeki sorunların çözümüne yönelik olarak, çeşitli konular üzerine desenler çizdirdiğini, 3 kişi öncelikle temel desen eğitimi verdiğini, 2 kişi imgesel tasarımlara başvurduğunu belirtirken, 2 kişi görsel sanatlar dersi süresinin sorunların tespiti ve çözümü için yetersiz olduğu görüşündedir.

Perspektif teması altında; 5 kişi öğrenci çizimlerdeki hataları örneklerle gösterdiğini, 1 kişi peyzaj çalışması, 1 kişi 3 boyutlu çalışmalar ve 1 kişi ise anlatım yöntemine başvurarak öğrencilerin anlamalarını kolaylaştırdığını belirtmektedir.

Grafik teması altında; araştırma grubuna dahil olan öğretmenlerden, 1 kişi amblem-logo tasarımı, 6 kişi afiş, 4 kişi kitap kapağı, 1 kişi illüstrasyon, 3 kişi tipografiye başvururken 1 kişi donanım eksikliğine bağlı olarak bu çalışmalarını yaptıramadığını söylemiştir.

Heykel teması altında; 1 kişi sadece fon kartonu ile üç boyutlu tasarımlar yaptırabildiğini belirtirken, araştırma grubunda yer alan diğer 7 kişi donanım eksikliğine bağlı olarak heykel çalışmaları yaptıramadığını ifade etmiştir.

Tekstil teması altında, 1 kişi hazır kalıp kullandığını, 1 kişi t-shirt üzerine patates baskısı yaptırdığını, 1 kişi derste kullanacak olduğu kalıbı, öğrencilerin maddi durumlarının iyi olmadığı gerekçesi ile kendi hazırladığını ifade etmiştir. Araştırma grubunda yer alan diğer 5 kişi ise donanım yetersizliğinden dolayı tekstil çalışmalarına derslerinde yer veremediklerini belirtmişlerdir.

Geleneksel sanat teması altında, araştırma grubunda yer alan öğretmenlerden, 4'ü vitray, 3'si ebru, 3'si takı tasarımı, 2'si minyatür çalışmalarına yer verdiklerini 1 kişi öğrencilerine tezhip çalışması yaptırdığını ifade etmiştir.

Özgün baskı teması altında, 1 kişi eva ile yüksek baskı yaptırdığını, 1 kişi monotipi, linolyum, ahşap, gravür ifade ederken, araştırma grubunda yer alan 6 kişi donanım eksikliğine bağlı olarak özgün baskı çalışmalarına derslerinde yer veremediğini belirtmiştir.

Çalışmanın altıncı alt problemi olan, öğretmenler öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik bireysel yaklaşımlarını nasıl geliştirmektedir sorusunun yanıtına ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Araştırma grubunun, öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik bireysel yaklaşımlarını nasıl geliştirdiklerine yönelik görüşlerine ilişkin frekans dağılımları aşağıda yer alan Tablo 8.'de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğrencilerin Bireysel Yaklaşımlarının Geliştirilmesine Yönelik Görüşlerin Frekans Dağılımları

Tema	f
1.Özgür bırakma	
Cesaretlendirme	5
İmgesel tasarım	3
2.Fikir oluşturma	
Mantığını kavratma	3
Örnek gösterme	7

Araştırma grubunun, öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik bireysel yaklaşımlarını nasıl geliştirdiklerine yönelik görüşlerinin, özgür bırakma ve fikir oluşturma olmak üzere 2 tema altında toplandığı tespit edilmiştir.

Temalara ilişkin frekans dağılımları incelendiğinde;

Özgür bırakma teması altında, araştırma grubunda yer alan öğretmenlerden 5'i olumsuz yargılardan uzak bir biçimde öğrencilerin cesaretlendirilmesi gerektiğini, 3'ü ise imgesel tasarımların öğrencilerin tasarımlarını özgür bir biçimde oluşturmalarında etkili olduğu görüşündedir.

Fikir oluşturma teması altında, araştırma grubunda yer alan öğretmenlerden 3'ü görsel sanatlar dersinin mantığını kavratmanın etkili olduğunu belirtirken, 7'si sanatçılardan ve sanat eserinin oluşum sürecinden örnekler verilmesinin öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik bakışlarının geliştirilmesinde önemli olduğu görüşündedir.

4. SONUÇ

Çalışmada, aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma grubunda yer alan öğretmenler, lisans atölye derslerinde verilen eğitimin, okul, öğretmen, öğrenci ve fakülte açısından temel amacını değerlendirmiştir. Lisans atölye derslerinde kullanılan yöntem, teknik ve materyallerin uygulanabilirliği ve nasıl uyguladıklarını analiz edilmiştir. Öğretmenlerin edinmiş oldukları bilgi ve deneyimlerin uygulanabilirliği ve bu bilgi ve deneyimleri nasıl aktardıkları ve öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik bireysel yaklaşımlarını nasıl geliştirdikleri sorusu yanıtlanmıştır. Çalışmanın alt problemlerinin yanıtlarına ilişkin bulguların sonuçlarına aşağıda yer verilmiştir.

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde verilen eğitimin temel amacına yönelik olarak görüşleri incelendiğinde, atölyelerde öğretmen adayına verilen eğitimin okulların fizik ortamlarının yetersizliğinden dolayı amacına ulaşamadığı saptanmıştır. Atölye derslerinde aktarılan bilgilerin yaparak-yaşayarak aktarılması ve uygulanan yöntem ve tekniklerin zenginleştirilmesi, aktarılan bilgilerin ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin seviyesine uygun olarak nasıl aktarılacağına öğretimi gerektiği ve öğretmen adayına öğretmenlik mesleğinin tam olarak kavratılması gerektiği sonucuna varılmıştır. İlköğretim okullarında uygulamalı eğitimin faydalı olduğu ancak yaratıcılık ve estetik algıyı geliştirici etkinliklere ağırlık verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, fakülte eğitim vizyonunun küresel eğitim anlayışına göre düzenlenmesi, uygulanması ve öğretmen adaylarında var olan yaratıcılığı destekleyen bir politika gütmeye gerektiği vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra, öğretmenlik uygulaması derslerinin ön planda tutulması ve öğretmen adayının öğrenci gibi görülmeyip öğretmen olarak algılanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda, fakültelerin milli eğitim müdürlükleri ile ortak çalışmalar yapmalarının önemi tespit edilmiştir. Ayrıca, fakültenin atölyelerdeki donanım eksikliğinin giderilmesinde daha hassas davranması gerektiği belirtilmiştir.

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde kullanılan öğretim yöntem, teknik ve materyallerin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri incelendiğinde, atölye derslerinde kullanılan yöntem ve tekniklerin çocukların yaşlarına uygun olmadığını sonucuna varılmıştır. Aynı şekilde, lisans atölye derslerinde aktarılan bilgi ve becerilerin devlet okullarında aktarımının yetersiz olduğunu sonucuna varılmıştır. Bu konuda da, lisans atölye derslerinin, ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin yaşına uygun bir biçimde bilgi ve becerilerin nasıl aktarılacağına yönelik olarak gerçekleştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca, lisans atölye derslerinde kullanılan yöntem, teknik ve materyallerin, ilk ve ortaöğretimdeki öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılımını sağlamada donanım eksikliğine bağlı olarak

yetersiz olduğu sonucunda varılmıştır. Lisans atölye dersinde kullanılan materyaller, ilk ve ortaöğretim öğrencilerin kullanımında, yaş seviyelerine uygunsuzluğu nedeni ile yetersiz kalmaktadır.

Araştırma grubunun, lisans atölye derslerinde edinmiş olduğu bilgi ve deneyimlerin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri incelendiğinde, bu bilgi ve deneyimlerin uygulanabilirliğinin yetersiz olduğu saptanmıştır. Ayrıca, lisans atölye derslerinde, ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin seviyelerine uygun yöntem ve tekniklerle tasarlanmış etkinliklerine ağırlık verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Öğretmenler lisans atölye derslerinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimlerini kullanmada, ilk ve ortaöğretimde uygulananlardan çok farklı olmasından dolayı yetersiz olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda, öğretmenlerin lisans atölye derslerinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimlerini kullanma derecelerinin de yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırma grubunda yer alan öğretmenler lisans atölye derslerinde kullanılan öğretim yöntem, teknik ve materyalleri nasıl uyguladıklarına yönelik görüşleri incelendiğinde, tasarım ilke ve elemanları kullanımında, kibrit çöpleri, kürdanlar, ipler, pipetler ve kağıt şeritler gibi malzemelerle öğrencilerine çizgi çalışması yaptırdığı ve öğrencilerin soyut olan bu ilke ve elemanları daha kolay kavrayabilmesi için ağaç ve yol gibi örnekler vererek somutlaştırdığını tespit edilmiştir. Tasarım ilke ve elemanlarına, ağaç kabuğu, yaprak ve kumaş dokusu çalışması, zihinsel tasarımlarda yer verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenci tasarımlarının görselleştirilmesinde ise, kilden heykeller, maske, rölyef, ağaç oyma ve atık malzemelere başvurdukları tespit edilmiştir.

Araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin hepsi, derslerinde karakalem, pastel, kuruboya, akrilik, keçeli kalem ve odun kömürü tekniğine başvurduklarını sonucuna erişmiştir. Tüm bu teknikleri ise, anlatım, deney-gözlem, demonstrasyon ve örnek gösterme yöntemleri ile uyguladıkları tespit edilmiştir.

Araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin lisans atölye derslerinde edinmiş oldukları bilgi ve deneyimlerini öğrencilerine nasıl aktardıklarına yönelik görüşleri incelendiğinde, anlatım yönteminde yararlanarak, çeşitli konular üzerine desenler çizdirdikleri, temel desen eğitimi verdikleri, imgesel tasarımlara başvurdukları, örnekler gösterdikleri, peyzaj ve üç boyutlu çalışmalara yer verdikleri sonucuna varılmıştır. Ancak ders süresinin büyük sorun olduğunu vurgulamışlardır.

Perspektif hatalarının giderilmesinde, anlatım yöntemi ile örnekler göstererek, peyzaj ve üç boyutlu çalışmalar yaptırarak, öğrencilerin anlamalarını kolaylaştırdığı ve hataları azalttığı sonucuna varılmıştır.

Öğrencilere, grafik çalışmalarından, amblem-logo tasarımı, afiş, kitap kapağı, illüstrasyon, tipografik düzenlemeler yaptırılmaktadır.

Öğrencilere, heykel çalışmalarından; araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin çoğunluğu donanım eksikliğine bağlı olarak heykel çalışmaları yaptıramamaktadır.

Öğretmenlerin çoğunluğunun donanım yetersizliğinden dolayı tekstil çalışmalarına derslerinde yer veremedikleri tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin, geleneksel el sanatları çalışmalarından, vitray, ebru, takı tasarımı, minyatür, tezhip çalışmalarına yer verdikleri sonucuna varılmıştır.

Öğretmenlerin çoğunluğunun donanım yetersizliğinden dolayı özgün baskı çalışmalarına derslerinde yer veremedikleri tespit edilmiştir.

Araştırma grubunun, öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik bireysel yaklaşımlarını nasıl geliştirdiklerine yönelik görüşleri incelendiğinde, olumsuz yargılardan uzak bir biçimde öğrencilerin cesaretlendirilerek özgür bırakılması gerektiği sonucuna varılmıştır. İmgesel tasarımların öğrencilerin tasarımlarını özgür bir biçimde oluşturmalarında etkili olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik olumlu fikir geliştirmesinde, görsel sanatlar dersinin mantığını kavratılmasının etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, sanatçılardan ve sanat eserinin oluşum sürecinden örnekler verilmesinin de öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik bakışlarının geliştirilmesinde önemli olduğu saptanmıştır.

5. ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen yukarıdaki sonuçlar çerçevesinde, aşağıdaki öneriler getirilebilir.

1. İlk ve ortaöğretim okullarının fiziki ortamlarının iyileştirmesine yönelik çalışmalar yapılması,
2. Öğretmen adayına öğretmenlik mesleğinin tam olarak nasıl kavratılabileceğine yönelik çalışmalar yapılması,
3. İlk ve ortaöğretim okullarında yaratıcılık ve estetik algıyı geliştirici etkinliklerin eğitim programlarında daha çok yer verilmesine yönelik çalışmalar yapılması,
4. Fakülte eğitim vizyonunun küresel eğitim anlayışına göre düzenlenmesi, uygulanması ve öğretmen adaylarında var olan yaratıcılığı desteklemesine yönelik çalışmalar yapılması,
5. Eğitim fakülteleri ve milli eğitim müdürlüklerinin işbirliğine yönelik çalışmalar yapılması,
6. Lisans atölye derslerinde uygulanan yöntem, teknik ve materyallerin ilk ve ortaöğretim çocuklarının yaşlarına uygun olması yönünde çalışmalar yapılması,
7. Öğretmen adaylarının bilgi ve becerilerini, ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin yaşına uygun bir biçimde nasıl aktaracaklarına yönelik olarak çalışmalar yapılması,
8. İlk ve ortaöğretimde heykel, tekstil ve özgün baskı çalışmalarının yapılabilmesi için okullardaki donanım eksikliğinin giderilmesine yönelik çalışmalar yapılması önerilir.

KAYNAKÇA

- Bilen, M., (2006). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çoban, A., (2008). *Temel Kavramlar. Öğretim ilke ve yöntemleri içinde*. Ed. Ocak G. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2004). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2005). *Eğitim sözlüğü*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Resim-iş eğitimi lisans programı ders içerikleri (a)*. Yükseköğretim Kurulu. Erişim tarihi: 20.01.2019

http://www.yok.gov.tr/documents/10279/41805112/Resim_Is_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf

Resim-iş eğitimi lisans programı ders içerikleri (b). Yükseköğretim Kurulu. Erişim tarihi: 20.01.2019 http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/resim_is.pdf/3ed4f241-5ecc-42aa-a041-420a543a4725

Sönmez, V. (2010). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez V. (2017). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.